

Mütercim Tercümanlık/Çeviribilim Öğrencilerinin Yabancı Dillerine Göre Duygusal Zekâ, Kültürel Zekâ ve Kişilik Özellikleri Açısından İncelenmesi

Analysis of Translation Students' Emotional Intelligence, Cultural Intelligence and Personality Traits in terms of their Foreign Languages

Fadime ÇOBAN

Sakarya Üniversitesi

SBE Çeviribilim Bölümü Doktora Öğrencisi

E-mail: fcoban@sakarya.edu.tr

Mehmet Cem ODACIOĞLU

Bartın Üniversitesi

Edebiyat Fakültesi Çeviribilim Bölümü

E-mail: cemodacioglu@bartin.edu.tr

Metin SAYGILI

Sakarya Üniversitesi SBE

Üretim Yönetimi ve Pazarlama Bölümü Doktora öğrencisi

E-mail: metinsaygili@msn.com

Öz

Bu araştırmanın amacı, Çeviribilim ya da Mütercim-Tercümanlık bölümlerinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin yabancı dilleri açısından duygusal zekâ, kültürel zekâ ve kişilik özellikleri açısından incelenmesidir. Türkiye’de toplam biri vakıf diğerleri devlet üniversitesi olmak üzere toplam 6 farklı üniversitede öğrenim görmekte olan 4.sınıf Çeviribilim son sınıf öğrencilerinden veriler toplanmıştır. Verilerin toplanması aşamasında yüz yüze anket tekniği, kolayda örnekleme yöntemi ve nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Toplam 187 öğrenciden elde edilen veriler istatistiksel analize tabi tutulmuştur. Araştırmada örneklemin temel unsurlarını bulmak için tanımlayıcı istatistiklerden faydalanılmış, öğrencilerinin yabancı dillerine göre duygusal zekâ, kültürel zekâ ve kişilik özellikleri açısından farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymak için de söz konusu değişkenlerin genel ortalamalarına bakılmıştır. Katılımcılar birden fazla şık işaretleyebildikleri, frekanslar çoklu cevap setine göre alındığı ve verilen toplam cevaba göre oranlandığından bağımsız örneklem t-Testleri ya da tek yönlü varyans analizi One-Way ANOVA yapılamamıştır. İngilizce ve Almancaya ait duygusal zekâ genel ortalamalarının eşit düzeyde olduğu, Fransızcaya ait duygusal zekâ genel ortalamalarının ise söz konusu dillere nazaran daha düşük olduğu ortaya çıkmıştır. Kültürel zekâyâ ait genel ortalamalarda ise kültürel

zekâ temel boyutunda en yüksek ortalamayı İngilizceye ait cevap ortalamalarının oluşturduğu, İngilizceyi sırasıyla Almanca ve Fransızcanın takip ettiği ortaya çıkmıştır. Kültürel zekâ temel boyutunda en düşük ortalamayı Fransızca 'ya ait cevap ortalamalarının oluşturduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Beş faktör özellik ortalamalarında da özellikle de gelişime açıklık boyutuna ait cevap ortalamaları her üç dilde de en yüksek ortalamayı oluşturmasına rağmen, öz disiplin ortalamaları görece daha düşük olduğu ve Fransızcanın öz disiplin alt boyutunda en düşük ortalamayı oluşturduğu ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Duygusal Zekâ, Kültürel Zekâ, Kişilik Özellikleri, Çeviri Eğitimi, Yabancı Dil.

Abstract

The aim of this research is to examine translation students' emotional intelligence, cultural intelligence and personality who are studying in the departments of Translation Studies in terms of their foreign languages. The data were gathered from the senior students of the 4th grade students of Translation Studies, who are studying at a total of 6 different universities, one of which is a foundation university and the other are state universities in Turkey. Face-to-face survey technique, convenient sampling method and quantitative research method were used during the collection of data. A total of 187 students' data were analyzed. In order to find out the basic elements of the sample in the research, descriptive statistics were used and the mean scores of the translation students' emotional intelligence, cultural intelligence and personality traits were evaluated in order to determine whether the students differed in those basic variables according to their foreign languages. Independent sample t-Tests or one-way variance analysis One-Way ANOVA were not able to be performed because participants were able to mark multiple chests, frequencies were received according to the multiple response set, and were proportional to the total response given. The general mean scores of emotional intelligence of English and German were found to be equal, and the general mean of emotional intelligence of French is lower than that of languages. In the general mean scores of cultural intelligence, those opted English has the highest mean score of cultural intelligence, and it is followed respectively by German and French. And it was also revealed that French has the lowest mean score in the basic dimension of cultural intelligence. Although the mean of the responses of the big five personality traits, especially the subscale of openness constituted the highest mean in all three foreign languages, it was found that the mean scores of conscientiousness were relatively lower and French has the lowest mean in the conscientiousness subscale.

Keywords: Emotional Intelligence, Cultural Intelligence, Personality Traits, Translator Training, Foreign Language.

1.GİRİŞ

Bu araştırmanın hedefi Çeviribilim/Mütercim-Tercümanlık bölümlerinde okumakta olan öğrencilerin yabancı dilleri açısından duygusal zekâ, kültürel zekâ ve kişilik özelliklerinin araştırılmasıdır. Türkiye’de toplam biri vakıf ve diğerleri de devlet üniversitesi olmak üzere toplam 6 farklı üniversitede eğitim alan 4.sınıf Çeviribilim son sınıf öğrencilerinden veriler toplanmıştır. Verilerin toplanması esnasında yüz yüze anket tekniği, kolayda örnekleme yöntemi ve nicel araştırma yöntemi uygulanmıştır. Toplam 187 öğrenciden elde edilen veriler istatistiksel bir analize tabi tutulmuştur. Araştırmada örneklemin temel unsurlarını saptamak üzere tanımlayıcı istatistiklerden faydalanılmıştır, öğrencilerinin yabancı dillerine göre duygusal zekâ, kültürel zekâ ve kişilik özellikleri açısından farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymak için de söz konusu değişkenlerin genel ortalamaları incelenmiştir. Katılımcılar birden fazla şık işaretleyebildikleri, frekanslar çoklu cevap setine göre alındığı ve verilen toplam cevaba göre oranlandığı için bağımsız örneklem t-Testleri ya da tek yönlü varyans analizi One-Way ANOVA çalışmada uygulanamamıştır. Çalışmanın bundan sonraki bölümleri sırasıyla konuyla ilgili kavramsal çerçeveyi, çalışmada uygulanan yöntemi ve araştırmanın özünü oluşturan kısmı içermektedir.

2.KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1.Duygusal Zekâ

Duygusal zekâ, ilk defa 1990’da Salovey ve Mayer tarafından başkalarının duygularını anlayabilme yeteneği şeklinde ifade edilmiştir. Mayer ve Salovey’e (1990) göre, duygusal zekâ sadece tek bir yetenek veya doğal bir özellikten ibaret olmayıp aksine duygusal zekâ zihinsel çözümlenme yeteneklerinin, duyguları anlama ve kontrol etme özelliklerinin düzenlenmiş bir hali olarak ifade edilebilir. Paralel şekilde duygusal zekâ, *“kişinin kendisini ve diğerlerinin hislerini ve duygularını izleme, bunlar arasında ayırım yapma ve bu bilgiyi düşünce ve eylemlerinde kullanma becerisi içeren sosyal zekânın bir alt kümesidir”* (bkz. Titrek, 2013; Güney, 2013: 174, krş. Gürbüz ve Yüksel, 2008). Bununla ilintili şekilde duyguların mantıklı bir şekilde kullanımı duygusal zekâ olarak ifade edilebilir. Duygulardan yararlanarak pozitif davranışlar göstermek, duygusal zekânın temelidir. Kendini harekete geçirme, sorunlara karşın ilerleme, dürtüleri denetleyebilme, mantığın önündeki stres faktörünün önüne geçme cesareti, ruh halini kontrol altına alabilme, empati yapabilme ve zorluklara karşın umut besleme duygusal zekânın tanımı içinde ele alınması gereken noktalardır (Güney, 2013: 174).

Bu noktaların ayrıntılı açıklaması ise şöyledir:

- **Özbilinç:** Kendini tanımadır. Oluşma esnasında duygularını hemen algılayabilmedir. Duygularını henüz oluşurken fark edebilen bireyler, yaşamları hakkında daha sağlam temelli karar alır.
- **Duyguları idare edebilmek:** Kendini sakinleştirme noktasında yüksek oran gösteren, bununla birlikte endişelerden, karamsarlık ve gereksiz gücünmelerden kurtulma becerisi gelişmiş insanlar, olumsuzlukları daha olumlu bir şekilde görebilir ve olumsuz deneyimler yaşadıklarında sonrasında kendilerini anında toparlayabilir.
- **Kendini Harekete Geçirmek:** Bu nokta, insanın kendini bir amaç çevresinde toparlayabilmesini akla getirir. Kendine hâkim olabilen bireyler duygularını harekete geçirebilme yeteneğine sahip olanlardır. Bu şekilde duygusal öz denetim sağlanabilir ve başarı yolunda fevri davranışlar dizginlenebilir.
- **Empati veya duygudaşlık:** Başkalarının duygularını anlamak, onlarla sağlıklı iletişim kurmada çok önemlidir.
- **İlişkileri yürütebilmek:** İlişkilerini yürütebilen bireyler popüler olma, liderlik özelliği gösterme ve insanlar üzerinde etkili olma becerisine sahiptir. (Özden, 2011: 123-124).

Bu noktalar yaşla birlikte olumlu yönde gelişme göstermektedir. Bununla paralel şekilde Baltaş'a göre, yaş ilerledikçe duygusal zekâ da artar. Farklı yaş gruplarından insanlar üzerinde

gerçekleştirilen araştırmada, duygusal zekâ puanlarının yaşın ilerlemesiyle birlikte, belirli seviyede yükseldiği ve 50'li yaşların ortasında ise en yüksek düzeye ulaştığı bulgulanmıştır (Baltaş, 2005: 62). Bu durumda duygusal zekânın performans, kariyer gelişimi, eğitim gibi farklı alanlarda yaşa bağlı olarak belirleyici olduğu ileri sürülebilir (krş. Doğan, 2005: 124).

Bu sebeplerle bireylerin en az bilişsel beceriler kadar bilişsel olmayan beceri kategorisindeki duygusal zekâ düzeylerini de geliştirmeleri gerekmektedir. Bu zekâ tipi yaşla birlikte artıyor görünmesine rağmen bireylerin gelişime açık olması, uyumluluk özellikleri, empati kurabilmeleri, duygularını idare edebilmeleri, özdenetim düzeylerinin yüksekliği, özsaygılarının ve kendilerine duydukları güvenin gelişmiş olması, özfarkındalık düzeyi süreci pozitif yönde hızlandırmaktadır.

2.2 Kültürel Zekâ

Thomas ve Inkson'a göre (2003) kültürel zekâ kavramı farkındalık, bilgi ve davranışsal becerilerden oluşur. Kültürel zekânın geliştirilmesi oldukça zaman alan bir süreçtir. Ancak bu durum; sosyal etkileşim, uluslararası deneyim ve farklı kültürel bağlamların gözlemlenmesi yoluyla hızlandırılabilir. Paralel şekilde her kültürel deneyim kültürel zekâyı artırmaktadır. Bu nedenle bu süreç asla sonlanmaz. Kültürel zekâsını geliştirmek isteyen bireyler bunu bilinçli veya bilinç dışı olarak yapmaktadır. Ancak bilinçli olarak yapıldığında bireyin kültürler arası ortamlarda nasıl davranacağını ve bu sürece nasıl uyum

sağlayacağını bilmesi gerekir. Diğer bir ifade ile bireylerin farklı kültürler arası çevreleri algılayabilmesi, bu ortamlarda nasıl davranacağını farkında olması kültürel zekâlarının yüksekliği ile doğru orantılıdır (bkz. L' Hommedieu, 2007).

Earley ve Ang kültürel zekânın dört unsur içerdiğini açıklamıştır (Earley & Ang, 2003).

(i) **Bilisel zekâ**, bireysel bilgi ve bilgi yapısını akla getiren zekâ tipidir. Bir diğer ifade ile bu zekâda, bireyin kendi bilgisinin farkında olması ve bireysel bilgi birikimi durumu vardır.

(ii) **Üstbilişsel zekâ** ise bilişin kontrolü ve bilgisidir.

(iii) **Motivasyonel zekâ** bilişin motive edilmesi demektir. Aklın yoğunlaştığı enerjinin istikameti ve önemini çağırıştırır.

(iv) **Davranışsal zekâ** bireyin eylem düzeyindeki öznel becerilerine ve yeteneklerine yoğunlaşır (Ang ve Inkpwe, 2008: 341).

2.3. Kişisel Beceriler

Bu çalışmada çevirmenlerin kişisel becerilerinin ölçümünde büyük beşli kuramından faydalanılmıştır. Zira çoğu araştırmacı, kişilik ne şekilde ölçülürse ölçülsün, Büyük Beşli kuramını kullanmaktadır (Burger, 2006: 255). Burger'a göre, kişilik yapısı uzun süredir kişilik araştırmasında ele alınan konudur. Beş faktör kuramı, değişik metotlar kullanılarak yapılan araştırmalarda o kadar sık görülmektedir ki araştırmacılar artık bu faktörlere Büyük Beşli adını vermiştir.

Bununla paralel olarak söz konusu bu kuramda ele alınan kavramlar Nevrotiklik, Dışa dönüklük, Gelişime Açıklık, Uyumluluk ve Özdisiplin olarak ifade edilebilir (Burger, 2006: 253).

Nevrotik bireyler günlük hayatlarında çoğunlukla stres yaşamaktadır. Ancak dışa dönük bireyler başkalarıyla çalışmaktan ve iletişim kurmaktan memnuniyet duyar. Paralel şekilde, gelişime açık bireyler yeni olayları deneyimlemekten keyif alır zira kendilerini sürekli geliştirme eğilimindedir. Bu tipler olaylara karşı zihinsel merak duyar. Uyumlu bireyler ise iyi huyludur, yumuşak başlıdır, bağışlayıcıdır ve işbirliğini sevmektedir. Özdisiplini olan bireyler de olaylar karşısında kontrollü davranır ve işlerini düzenli yapar. Planlıdır (bkz. Burger, 2006; Özkalp, 2013 ve Dinç Özcan, 2011).

3.YÖNTEM

3.1.Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, Çeviribilim ya da Mütercim-Tercümanlık bölümlerinde öğrenim görmekte olan çevirmen adaylarının yabancı dillerine göre duygusal zekâ, kültürel zekâ ve kişilik özelliklerinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda, öğrencilerin yabancı dillerine göre duygusal zekâ, kültürel zekâ ve kişilik özellikleri ortalamalarının farklılık gösterip göstermediği değerlendirilmiştir.

Bu araştırma soruları şu şekilde sıralanabilir:

1. Çeviribilim öğrencilerinin demografik özellikleri nelerdir?

2. Çeviribilim öğrencilerinin öğrenim gördükleri üniversitelere göre yabancı dil dağılımları nasıldır?
3. Çeviribilim öğrencilerinin yabancı dillerine göre duygusal zekâ, kültürel zekâ ve kişilik özellikleri ortalamaları nasıldır?

Bu soruların cevaplanması çeviri eğitimi, araştırmacılar, çeviri öğrencileri ve çeviri piyasasında çalışan profesyonel çevirmenler için yararlı olacağı düşünülmüştür.

3.2.Araştırma Evreni, Örneklemi ve Verilerin Toplanması

Araştırma evrenini, Türkiye’de 5 kamu ve 1 vakıf üniversitesinde 2016-2017 eğitim ve öğretim bahar yarıyılında öğrenim görmekte olan Çeviribilim ya da Mütercim-Tercümanlık Bölümü son sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini bu 6 üniversitenin Çeviribilim bölümlerinde öğrenim görmekte olan 4.sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Verileri kolayda örnekleme yöntemiyle toplanmıştır. Öğrenciler gönüllülük esasına göre belirlenmiş ve ankete katılmak isteyen toplam 210 öğrenciden yüz yüze anket yoluyla veriler elde edilmiştir. Ancak öğrencilere dağıtılan anket formlarından 23’ü birtakım eksiklikler nedeniyle değerlendirme dışı tutulmuştur. Dolayısıyla da toplam 187 anket formu analiz edilmiştir. Araştırma örnekleminin istatistikî analizler için niceliksel yönden yeterli sayıda olduğu düşünülmektedir.

Araştırmada öğrencilere uygulanan yüz yüze anket iki bölümü içermektedir. Yabancı dillere ve katılımcıların bazı demografik özelliklerinin belirlenmesine ait sorular ilk bölümde yer alırken ikinci bölüm duygusal zekâ, kültürel zekâ ve kişilik özelliklerinin ölçülmesine ait 5’li Likert tipi (1: Hiç Katılmıyorum...3: Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum...5:Tamamen Katılıyorum) ifadelerinden oluşmaktadır.

Elde edilen veriler nicel analiz teknikleri ile değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Verilerin analizinde SPSS 21.0 programı vasıtasıyla tanımlayıcı istatistikler kullanılmıştır. Analizlere sonucunda elde edilen veriler izleyen kısımda verilmiştir.

3.3. Ölçeklere İlişkin Güvenilirlik Analizi

Bu çalışmada Reuven Bar-on (1997) tarafından geliştirilen ve 88 ifadeden oluşan “Duygusal Zekâ” ölçeğinden, Ang ve diğ. (2004) tarafından geliştirilen ve 20 ifadeden oluşan “Kültürel Zekâ” ölçeğinden; Benet-Martinez ve John (1998) tarafından geliştirilen ve 44 ifadeden oluşan “ Beş Faktör Kişilik Özellikleri “ ölçeğinden, Çeviribilim ya da Mütercim-Tercümanlık bölümlerinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin yabancı dillerine göre duygusal zekâ, kültürel zekâ ve kişilik özellikleri açısından incelenmesi amacıyla yararlanılmıştır. Ölçeklere ait ifadeler 5’li Likert şeklinde olup çevirmen adaylarına bu şekilde yöneltmiştir.

Söz konusu ölçeklerde yer alan ifadelerin güvenilirliklerine yönelik analizleri yapılmış

ve ölçeklerin içsel tutarlılığına yönelik sonuçlar Tablo 1’ de gösterilmektedir.

Tablo 1: Ölçeklere Ait Güvenilirlik Analizi Sonuçları

Güvenilirlik Testi	Cronbach's Alpha	N of Items
Duygusal Zekâ	,924	88
Kültürel Zekâ	,902	20
Beş Faktör Kişilik Özellikleri	,811	44

Duygusal Zekâ için 88 ifadeli, Kültürel Zekâ için 20 ifadeli ve Kişilik Özellikleri için 44 ifadeli ölçeği oluşturan maddeler için güvenilirlik testi (Cronbach alpha) sonuçları da kritik değer olan 0,70’in üzerinde olduğundan ölçeklerin iç tutarlılıklarının yüksek oldukları bulgusu elde edilmiştir (bkz. Altunışık ve diğerleri, 2012: 80).

3.4. Veri Analizi ve Bulgular

3.4.1. Çeviribilim Öğrencilerine Ait Genel Bilgiler

Bu kısım, araştırma kapsamında istatistiksel analize tabi tutulan verilerle ilgili bulguların değerlendirilmesini kapsamaktadır.

Araştırma kapsamında yer alan Çeviribilim bölümü 4.sınıf öğrencilerine ait demografik özellikler Tablo 2’de sunulmuş ve değerlendirilmiştir.

Tablo 2: Çeviribilim Öğrencilerinin Demografik Özellikleri

Özellik	Seçenek	Frekans (f)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	107	61,8
	Erkek	66	38,2
	<i>Toplam</i>	<i>173</i>	<i>100</i>
Akademik Başarı Puanı	2.00 ve altı	5	2,9
	2.01-2.50 arası	37	21,5
	2.51-3.00 arası	60	34,9
	3.01-3.50 arası	52	30,2
	3.51 ve üzeri	18	10,5
	<i>Toplam</i>	<i>172</i>	<i>100</i>
Yurt Dışı Tecrübesi	Evet	102	60,0
	Hayır	68	40,0
	<i>Toplam</i>	<i>170</i>	<i>100</i>
Öğrenim Görülen Üniversite	Sakarya Üni.	32	17,1
	Atılım Üni.	9	4,8
	İstanbul Üni.	54	28,9
	Mersin Üni.	30	16,0
	Kırıkkale Üni.	18	9,6
	Trakya Üni.	44	23,5
	<i>Toplam</i>	<i>187</i>	<i>100</i>

Araştırmaya katılan Çeviribilim ya da Mütercim-Tercümanlık öğrencilerinin yarısından fazlasını kadınlar oluşturmaktadır. 2.51-3.00 arası akademik başarı puanına sahip öğrenciler %34,9'luk bir çoğunluğu oluştururken katılımcıların %60'ı yurt dışı tecrübesine sahip olduklarını bildirmişlerdir. Öğrencilerin çoğunluğunun ise İstanbul Üniversite'sinde öğrenim gördüğü gözlenmektedir.

Tablo 3'de çevirmen adaylarına yetkin düzeyde bildikleri dillerin neler olduğu sorulmuş ve bir veya birden fazla seçenek işaretlemeleri istenmiştir. Hangi dili ya da dilleri yetkin düzeyde bildiklerine yönelik elde edilen bulgular yer almaktadır.

Tablo 3: Yetkin Düzeyde Bilinen Yabancı Dil(ler)*

Özellik	Seçenek	Cevapların %'si		Cevaplayıcıların %'si
		Frekans (f)	Yüzde (%)	
Yabancı Dil	İngilizce	137	56,1	78,7
	Almanca	95	38,9	54,6
	Fransızca	12	4,9	6,9
Toplam		244	100,0	%140,2

*Katılımcılar birden fazla şık işaretleyebildiklerinden, frekanslar çoklu cevap setine göre alınmış ve verilen toplam cevaba göre oranlanmıştır.

Çeviribilim dördüncü sınıf öğrencilerine ait cevapların yüzdesi incelendiğinde, öğrencilerin yarısından fazlası yetkin düzeyde İngilizce bildiğini belirtmiştir. Öğrencilerin verdiği cevapların yüzdesi değerlendirildiğinde ise ikinci sırayı (%38,9) Almancanın aldığı görülmektedir. Yetkin düzeyde Fransızca bildiğini ifade eden öğrenci sayısı ise sadece 12'dir.

3.4.2. Yetkin Düzeyde Bilinen Yabancı Dile Göre Duygusal Zekâ Ortalamaları

Çevirmen adaylarına yetkin düzeyde bildikleri yabancı dil ya da diller sorulmuş ve duygusal zekâ ortalamaları her bir yabancı dil için ayrı ayrı değerlendirilmiştir. İzleyen kısımda cevap ortalamaları tablolar aracılığıyla sunulmuş ve değerlendirilmiştir.

Tablo 4: İngilizce 'ye Ait Duygusal Zekâ Ortalamaları

Duygusal Zekâ Boyutlar	Ortalama	Standart Sapma	Duygusal Zekâ Boyutlar	Ortalama	Standart Sapma
İyimserlik	3,64	,422	Sosyal sorumluluk	3,66	,450
Mutluluk	3,89	,699	Kişilerarası ilişkiler	4,03	,613
Genel Ruh Durumu	3,82	,654	Empati	3,96	,589
Dürtü kontrolü	3,10	,768	Kişilerarası Beceriler	3,88	,452
Strese dayanıklılık	3,14	,706	Bağımsızlık	3,81	,621
Stresle Başa Çıkma	3,12	,622	Kendini gerçekleştirme	3,98	,618
Esneklik	3,28	,681	Kendine saygı	3,83	,640
Gerçekçilik	3,43	,733	Kendine güven	3,99	,628
Problem çözme	4,00	,611	Duygusal benlik bilinci	3,53	,640
Uyumluluk	3,57	,508	Kişisel Beceriler	3,83	,472
DUYGUSAL ZEKÂ (GENEL)				3,64	,422

Çevirmen adaylarının yetkin düzeyde bildikleri yabancı dilleri arasında yer alan İngilizce 'ye göre duygusal zekâya yönelik cevap ortalamaları temel ve alt boyutlara göre değerlendirildiğinde, strese dayanıklılık, dürtü kontrolü, esneklik ve gerçekçilik alt boyutlarına ait cevap ortalamalarının 3,50'nin altında olduğu gözlemlenmektedir. En yüksek ortalamaya sahip olan alt boyutlar ise sırayla kişilerarası ilişkiler, problem çözme, kendine güven, kendini gerçekleştirme ve empatidir. Söz

konusu boyutlara ait ortalamalar değerlendirildiğinde ise ortalamaların "3,95"nin üzerinde olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Cevap ortalamalarının temel boyutlardaki görünümü en düşük stresle başa çıkma ana boyutuna verilen cevapların ortalamaları oluştururken en yüksek ortalamaya kişilerarası beceriler temel boyutunun sahip olduğu gözlemlenmektedir.

Tablo 5: Almanca 'ya Ait Duygusal Zekâ Ortalamaları

Duygusal Zekâ Boyutlar	Ortalama	Standart Sapma	Duygusal Zekâ Boyutlar	Ortalama	Standart Sapma
İyimserlik	3,64	,392	Sosyal sorumluluk	3,65	,420
Mutluluk	3,89	,707	Kişilerarası ilişkiler	4,05	,619
Genel Ruh Durumu	3,82	,627	Empati	3,94	,592
Dürtü kontrolü	3,07	,766	Kişilerarası Beceriler	3,88	,458
Strese dayanıklılık	3,24	,619	Bağımsızlık	3,78	,632
Stresle Başa Çıkma	3,16	,582	Kendini gerçekleştirme	3,91	,595
Esneklik	3,24	,705	Kendine saygı	3,85	,618
Gerçekçilik	3,49	,705	Kendine güven	3,90	,633
Problem çözme	4,01	,546	Duygusal benlik bilinci	3,52	,606
Uyumluluk	3,58	,453	Kişisel Beceriler	3,79	,452
DUYGUSAL ZEKÂ (GENEL)				3,64	,392

Çeviribilim ya da Mütercim-Tercümanlık Bölümü son sınıf öğrencilerinin yetkin düzeyde bildikleri yabancı dilleri arasında yer alan Almanca 'ya göre duygusal zekâya yönelik cevap ortalamaları temel ve alt boyutlara göre değerlendirildiğinde ise, problem çözme ve kişilerarası ilişkiler alt boyutlarına ait cevap ortalamalarının 4,00'in üzerinde olduğu görülmektedir. En düşük ortalamaya sahip olan alt boyutlar ise sırayla dürtü kontrolü, stresle başa çıkma, strese dayanıklılık-esneklik ve gerçekçiliktir. Söz konusu boyutlara ait ortalamalar

değerlendirildiğinde ise ortalamaların "3,50"nin altında olduğu gözlenmekte ve çevirmen adaylarının söz konusu boyutlara katılma eğilimlerinin kararsız oldukları yönündedir. Cevap ortalamalarının temel boyutlardaki görünümü en düşük stresle başa çıkma ana boyutuna verilen cevapların ortalamaları oluştururken en yüksek ortalamaya kişilerarası beceriler temel boyutunun sahip olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Tablo 6: Fransızca 'ya Ait Duygusal Zekâ Ortalamaları

Duygusal Zekâ Boyutlar	Ortalama	Standart Sapma	Duygusal Zekâ Boyutlar	Ortalama	Standart Sapma
İyimserlik	3,52	,433	Sosyal sorumluluk	3,79	,396
Mutluluk	3,90	,687	Kişilerarası ilişkiler	4,08	,566
Genel Ruh Durumu	3,72	,598	Empati	3,90	,430
Dürtü kontrolü	3,66	,586	Kişilerarası Beceriler	3,92	,337
Strese dayanıklılık	2,88	,774	Bağımsızlık	3,65	,650
Stresle Başa Çıkma	2,75	,602	Kendini gerçekleştirme	3,93	,645
Esneklik	2,83	,707	Kendine saygı	3,88	,514
Gerçekçilik	3,26	,783	Kendine güven	4,06	,621
Problem çözme	4,03	,583	Duygusal benlik bilinci	3,66	,586
Uyumluluk	3,37	,475	Kişisel Beceriler	3,84	,497
DUYGUSAL ZEKÂ (GENEL)				3,52	,433

Çevirmen adaylarının yetkin düzeyde bildikleri yabancı dilleri arasında yer alan Fransızca 'ya göre duygusal zekâya yönelik cevap ortalamaları temel ve alt boyutlara göre değerlendirildiğinde, strese dayanıklılık, stresle başa çıkma, esneklik, gerçekçilik, uyumluluk alt boyutlarına ait cevap ortalamalarının 3,50'nin altında olduğu gözlemlenmektedir. Ayrıca strese dayanıklılık, stresle başa çıkma ve esneklik boyutlarına ait ortalamaların "3,00"ün altında olduğu ve çevirmenlerin bu boyutlarda yer alan ifadelerle katılmadıkları ortaya çıkmıştır. En yüksek ortalamaya sahip olan alt boyutlar ise sırayla kişilerarası ilişkiler, kendine güven ve problem çözmedir. Söz konusu boyutlara ait ortalamalar değerlendirildiğinde ise

ortalamaların "4,00"ün üzerinde olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Cevap ortalamalarının temel boyutlardaki görünümü en düşük stresle başa çıkma ana boyutuna verilen cevapların ortalamaları oluştururken en yüksek ortalamaya kişilerarası beceriler temel boyutunun sahip olduğu görülmektedir.

3.4.3. Yetkin Düzeyde Bilinen Yabancı Dile Göre Kültürel Zekâ Ortalamaları

Çevirmen adaylarına yetkin düzeyde bildikleri yabancı dil ya da diller sorulmuş ve kültürel zekâ ortalamaları her bir yabancı dil için ayrı ayrı değerlendirilmiştir. İzleyen

kısımda cevap ortalamaları tablolar aracılığıyla sunulmuş ve değerlendirilmiştir.

Tablo 7: İngilizce 'ye Ait Kültürel Zekâ Ortalamaları

BOYUTLAR	N	Ortalama	Standart sapma
Üst Bilişsel Kültürel Zekâ	137	4,27	,544
Bilişsel Kültürel Zekâ	137	3,61	,676
Motivasyonel Kültürel Zekâ	137	4,14	,622
Davranışsal Kültürel Zekâ	137	3,85	,712
KÜLTÜREL ZEKÂ	137	3,97	,503

Çevirmen adaylarının yetkin düzeyde bildikleri yabancı dilleri arasında yer alan İngilizce 'ye göre kültürel zekâya yönelik cevap ortalamaları temel ve alt boyutlara göre değerlendirildiğinde, üst bilişsel kültürel zekâ ve motivasyonel kültürel zekâ alt boyutlarına ait cevap ortalamalarının 4.13'ün üzerinde olduğu

gözlemlenmektedir. Dolayısıyla bu boyutlara çevirmen adayları katılma eğilimindedirler. Genel olarak tüm boyut ortalamaları "3,60" ve üzeri olmasına rağmen en düşük ortalamayı bilişsel kültürel zekâ alt boyutunun oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 8: Almanca'ya Ait Kültürel Zekâ Ortalamaları

BOYUTLAR	N	Ortalama	Standart sapma
Üst Bilişsel Kültürel Zekâ	95	4,22	,582
Bilişsel Kültürel Zekâ	95	3,52	,662
Motivasyonel Kültürel Zekâ	95	4,12	,613
Davranışsal Kültürel Zekâ	95	3,78	,693
KÜLTÜREL ZEKÂ	95	3,91	,504

Çeviribilim ya da Mütercim-Tercümanlık Bölümü son sınıf öğrencilerinin yetkin düzeyde bildikleri yabancı dilleri arasında yer alan Almanca 'ya göre kültürel zekâya yönelik cevap ortalamaları temel ve alt boyutlara göre değerlendirildiğinde ise, İngilizce 'de görüldüğü üzere üst bilişsel kültürel zekâ ve motivasyonel kültürel zekâ alt boyutlarına ait cevap ortalamalarının 4,10'nun üzerinde olduğu ve söz konusu boyutlarda yer alan ifadeler çevirmen

adaylarının katılım düzeylerinin yüksek olduğu görülmektedir. En düşük ortalamaya sahip olan alt boyutlar ise sırayla bilişsel kültürel zekâ ve davranışsal kültürel zekâdır. Söz konusu boyutlara ait ortalamalar değerlendirildiğinde ise ortalamaların "3,50"nin üzerinde olduğu gözlenmektedir. En düşük ortalamayı ise bilişsel kültürel zekâ alt boyutuna verilen cevapların ortalamaları oluşturduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Tablo 9: Fransızca ‘ya Ait Kültürel Zekâ Ortalamaları

BOYUTLAR	N	Ortalama	Standart sapma
Üst Bilişsel Kültürel Zekâ	12	4,14	,376
Bilişsel Kültürel Zekâ	12	3,45	,522
Motivasyonel Kültürel Zekâ	12	4,13	,459
Davranışsal Kültürel Zekâ	12	3,58	,615
KÜLTÜREL ZEKÂ	12	3,83	,368

Çevirmen adaylarının yetkin düzeyde bildikleri yabancı dilleri arasında yer alan Fransızca ’ya göre kültürel zekâya yönelik cevap ortalamaları temel ve alt boyutlara göre değerlendirildiğinde, üst bilişsel kültürel zekâ ve motivasyonel kültürel zekâ alt boyutlarına ait cevap ortalamalarının 4.12’nin üzerinde olduğu gözlemlenmektedir. Dolayısıyla bu boyutlara çevirmen adayları katılma eğilimindedirler. Genel olarak tüm boyut ortalamaları “3,44” ve üzeri olmasına rağmen en düşük ortalamayı bilişsel kültürel

zekâ alt boyutunun oluşturduğu görülmektedir.

3.4.4. Yetkin Düzeyde Bilinen Yabancı Dile Göre Beş Faktör Özellik Ortalamaları

Çeviri öğrencilerine yetkin düzeyde bildikleri yabancı dil ya da diller sorulmuş ve beş faktör özellik ortalamaları her bir yabancı dil için ayrı ayrı değerlendirilmiştir. İzleyen kısımda cevap ortalamaları tablolar aracılığıyla sunulmuş ve değerlendirilmiştir.

Tablo 10: İngilizce ‘ye Ait Beş Faktör Özellik Ortalamaları

BOYUTLAR	N	Ortalama	Standart sapma
Nevrotiklik	134	2,99	,805
Dışa Dönüklük	134	3,57	,788
Gelişime Açıklık	134	3,91	,578
Uyumluluk	134	3,72	,579
Öz disiplin	134	3,43	,672
Beş Faktör Kişilik Özellikleri	134	3,53	,306

Çevirmen adaylarının yetkin düzeyde bildikleri yabancı dilleri arasında yer alan İngilizce ’ye göre beş faktör özellik cevap ortalamaları temel ve alt boyutlara göre değerlendirildiğinde, nevrotiklik alt

boyutuna ait cevap ortalamalarının 2,99 olduğu ve çevirmen adaylarının söz konusu boyutta yer alan ifadelere katılma düzeylerinin görece düşük olduğu gözlemlenmektedir. Genel olarak tüm boyut

ortalamaları “4.00” nin altında olmasına rağmen en yüksek ortalamayı gelişime açıklık alt boyutunun oluşturduğu görülmektedir. Öz disiplin alt boyutuna yönelik ifadelerin genel ortalamaları ise

“3,43” olup söz konusu boyuta yönelik çeviri öğrencilerinin genel tutumları kararsız olma eğilimde olduklarıdır.

Tablo 11: Almanca ‘ya Ait Beş Faktör Özellik Ortalamaları

BOYUTLAR	N	Ortalama	Standart sapma
Nevrotiklik	93	2,96	,773
Dışa Dönüklük	93	3,62	,767
Gelişime Açıklık	93	3,81	,563
Uyumluluk	93	3,75	,547
Öz disiplin	93	3,50	,631
Beş Faktör Kişilik Özellikleri	93	3,53	,290

Çeviribilim ya da Mütercim-Tercümanlık Bölümü son sınıf öğrencilerinin yetkin düzeyde bildikleri yabancı dilleri arasında yer alan Almanca ’ya göre beş faktör özellik cevap ortalamaları temel ve alt boyutlara göre değerlendirildiğinde ise, İngilizce ’de görüldüğü üzere. En düşük ortalamaya nevroitiklik alt boyutunun, en yüksek

ortalamaya ise gelişime açıklık alt boyutunun sahip olduğu gözlenmektedir. Tüm boyut ortalamaları nevroitiklik alt boyutu dışında “3,50” ve üzerinde olup çevirmen adaylarının söz konusu boyutlarda yer alan ifadeler katılma eğilimde oldukları söylenebilir.

Tablo 12: Fransızca ‘ya Ait Beş Faktör Özellik Ortalamaları

BOYUTLAR	N	Ortalama	Standart sapma
Nevrotiklik	12	3,28	,589
Dışa Dönüklük	12	3,54	,669
Gelişime Açıklık	12	3,87	,652
Uyumluluk	12	3,63	,548
Öz disiplin	12	3,32	,616
Beş Faktör Kişilik Özellikleri	12	3,53	,319

Çevirmen adaylarının yetkin düzeyde bildikleri yabancı dilleri arasında yer alan Fransızca 'ya göre beş faktör özellik cevap ortalamaları temel ve alt boyutlara göre değerlendirildiğinde ise, nevrotilik ve öz disiplin alt boyutlarına ait cevap ortalamalarının 3,50'nin altında olduğu ve çevirmen adaylarının söz konusu boyutta

yer alan ifadeler katılma düzeylerinin görece düşük olduğu gözlemlenmektedir. Genel olarak tüm boyut ortalamaları "4.00" nin altında olmasına rağmen en yüksek ortalamayı gelişime açıklık alt boyutunun oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 13: Üniversitelere Göre Yabancı Dil Çapraz Tablo Sonuçları

		Yabancı Dil Çapraz Tablo							Toplam
		Üniversite							
		Sakarya Üni.	Atılım Üni.	İstanbul Üni.	Mersin Üni.	Kırıkkale Üni.	Trakya Üni.		
Dil	İngilizce	Frekans	20	9	42	11	18	37	137
		Toplam içindeki Yüzde (%)	%11,5	%5,2	%24,1	%6,3	%10,3	%21,3	%78,7
	Almanca	Frekans	32	0	19	20	2	22	95
		Toplam içindeki Yüzde (%)	%18,4	%0,0	%10,9	%11,5	%1,1	%12,6	%54,6
	Fransızca	Frekans	0	1	9	0	1	1	12
		Toplam içindeki Yüzde (%)	%0,0	%0,6	%5,2	%0,0	%0,6	%0,6	%6,9
Toplam	Frekans	32	9	54	20	18	41	174	
	Toplam içindeki Yüzde (%)	%18,4	%5,2	%31,0	%11,5	%10,3	%23,6	%100,0	

Üniversitelere göre yabancı dil çapraz tablo sonuçları değerlendirildiğinde, çeviri öğrencileri arasında en yaygın yabancı dilin İngilizce olduğu ve İngilizceyi Almanca ve Fransızca dillerinin takip ettiği görülmektedir. Fransızca en çok İstanbul Üniversitesi'nde tercih edilmiştir ve

Sakarya Üniversitesi ile Mersin Üniversitesi'nde Fransızca'yı hiçbir öğrenci işaretlememiştir.

SONUÇ

Sonuç olarak belirtmek gerekirse, İngilizce ve Almanca 'ya ait duygusal zekâ genel ortalamalarının eşit düzeyde olduğu, Fransızca 'ya ait duygusal zekâ genel ortalamalarının ise söz konusu dillere nazaran daha düşük olduğu bulgulanmıştır. Duygusal zekânın özellikle de dürtü kontrolü, strese dayanıklılık, stresle başa çıkma ve esneklik boyutuna ait cevap ortalamalarının görece daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kültürel zekâyâ ait genel ortalamalarda ise kültürel zekâ temel boyutunda en yüksek ortalamayı İngilizce 'ye ait cevap ortalamalarının oluşturduğu, İngilizceyi sırasıyla Almanca ve Fransızcanın takip ettiği ortaya çıkmıştır. Kültürel zekâ temel boyutunda en düşük ortalamayı Fransızca 'ya ait cevap ortalamaları oluşturmaktadır. Ayrıca bilişsel kültürel zekâ ve davranışsal kültürel zekâyâ ait cevap ortalamalarının görece diğer boyutlara göre daha düşük olduğu gözlenmektedir. Çeviri öğrencileri yeni kültürleri öğrenme, kültür edinci geliştirmelerinin meslekleri için çok önemli olduklarının bilincinde olmalarına rağmen farklı kültürlerle ilgili ansiklopedik bilgiye sahip olma ve bilgiyi edindikten sonra bunu davranışa dökebilme noktalarında kendilerini yetiştirmeleri ve bu noktada çeviri eğitiminin devreye girmesi büyük önem taşımaktadır. Beş faktör özellik ortalamalarında da özellikle de gelişime açıklık ve öz disiplin alt boyutlarının çeviride çok önemli rol oynadığı söylenebilir. Gelişime açıklık alt boyutuna ait cevap ortalamaları her üç dilde de en

yüksek ortalamayı oluşturmasına rağmen, öz disiplin ortalamaları görece daha düşüktür ve Fransızca öz disiplin alt boyutunda en düşük ortalamayı oluşturmaktadır. Çeviri öz disiplin gerektiren karmaşık bilişsel ve bilişsel olmayan süreçlerin devreye girdiği bir etkinliktir. Dolayısıyla da daha öğrencilik yıllarında çeviri eğitmenleri çevirmen adaylarına çevirinin gerektirdiği gereksinim, bilgi, becerilerin neler olduğunu aşılabilir ve öğrencilerin kendi eksi ve artılarını görmelerini sağlarlarsa, öğrenciler de o derece çeviri piyasasının getirdiği zorlukların üstesinden daha rahat bir şekilde gelebileceklerdir. Kendilerine olan özgüvenleri artacak ve mesleğin adamı olma yolunda emin adımlarla ilerleyeceklerdir.

3.5. Araştırmanın Kısıtları

Araştırmanın 1'i vakıf 5'i devlet üniversitesi olmak üzere Türkiye'de 6 üniversitede yapılmış olması ve çalışmanın bir an önce zaman kısıtından dolayı bitirilmek zorunda olması araştırmanın kısıtları arasındadır. Ayrıca araştırmada kolayda örnekleme yöntemi kullanılması araştırmanın bir diğer kısıtını oluşturmaktadır.

Kaynakça

1. Ang, Soon ve Inkpew, Andrew C. (2008), "Cultural Intelligence and Offshore Outsourcing Success: A Framework of Firm-Level" *Intercultural Capability, Decision Sciences*, Cilt 39 Sayı 3, s. 337-358.
2. Baltaş, Zuhâl (2005). *Duygusal Zekâ: İnsanın Dünyanın Aydınlatan ve İşine Yansıyan Işık*, Remzi Kitabevi.

3. Burger, Jerry M. (2006), *Kişilik*, (çev. İnan Deniz Ergüvan Sarıoğlu), Kaknüs Yayınları, İstanbul.
4. Dinç Özcan, Esra (2011), *Kişilik Bakış Açısından Örgüt Yapısı ve İş Tatmini*, Beta, İstanbul.
5. Gürbüz, Sait ve Yüksel Murad (2008), “Çalışma Ortamında Duygusal Zekâ: İş Performansı, İş Tatmini, Örgütsel Vatandaşlık Davranışı ve Bazı Demografik Özelliklerle İlişkisi”, *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 9 (2) 2008, s.174-190.
6. L' Hommedieu Cavanaugh, Nancy (2007), “Cultural Intelligence: Factors and Measurement”, Thesis, <https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/168061/Cavanaugh%202008.pdf?sequence=1>
Erişim: 02.07.2017.
7. Doğan, Selen (2005). *Çalışan İlişkileri Yönetimi*, Kare Yayınları, İstanbul.
8. Güney, Salih (2013). *Davranış Bilimleri*, Nobel, Ankara.
9. Özden, Yüksel (2011). *Öğrenme ve Öğretme*, Pegem Akademi, Ankara.
10. Titrek, Osman (2013), *Iq'dan Eq'ya: Duyguları Zekice Yönetme*, Pegem Akademi, Ankara.